

# Knapen: “watervoorziening in Benin stapje voor stapje verbeteren”

**Begin januari maakte staatssecretaris Ben Knapen (Buitenlandse Zaken) bekend dat hij het budget voor waterprogramma's in ontwikkelingslanden wil laten stijgen van 156 miljoen euro in 2011 naar 254 miljoen euro in 2015. Kort daarna bracht hij een bezoek aan waterprojecten in Ghana en Benin (West Afrika). In Benin sprak H<sub>2</sub>O met Knapen over het accent op water in ontwikkelingssamenwerking.**

In de plaats Kessounou staat de lokale bevolking Ben Knapen al op te wachten. Voordat hij het dorp betreedt, wordt water voor hem op de grond gegoten. De vrouwen dansen en zingen. In een vrolijke optocht gaat het naar het waterpunt, waar vrouwen met bassins op hun hoofd water komen halen. Terwijl het hele dorp om hem samendringt, krijgt Knapen uitleg over het belang van deze waterinstallatie. Met de bouw van een waterpomp, een watertoren en 18 waterpunten, kan de hele bevolking (6.700 inwoners) dichtbij huis schoon drinkwater halen. Knapen is achteraf onder de indruk: “Met weinig middelen kun je zoveel bereiken. Een simpele opslagtank en waterpomp maken een wereld van verschil voor dit dorp. Mensen verdienen de kost, arbeidskracht wordt vrijgespeeld voor andere dingen. Dat is erg stimulerend om te zien. Water is een onderwerp dat bij Nederland past, waar we verstand van hebben. Het moet niet al te ingewikkeld zijn om hier laaghangend fruit te plukken.”

## Interne kritiek op steun

Nederland steunt Benin sinds 2004 (met in totaal ruim 33 miljoen euro) op het gebied van drinkwatervoorziening, sanitatie en capaciteitsversterking van de (lokale) overheden en andere actoren werkzaam op dit thema. Van de steun wordt 70 procent besteed in de rurale gebieden. Onder andere door de inzet van Nederland, Duitsland, Denemarken en Frankrijk heeft zo'n 69 procent van de plattelandsbevolking toegang tot schoon drinkwater.

De steun die Nederland aan Benin geeft, is echter wel voor verbetering vatbaar, zo blijkt uit een recent rapport van de IOB, een onafhankelijke inspectiedienst van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Enkele conclusies van de IOB: de kwaliteit van het drinkwater is niet gegarandeerd, hygiëne krijgt onvoldoende aandacht en gemeentebesturen weten niet waar nieuwe watervoorzieningen het hardst nodig zijn. Daarnaast blijft de verspreiding van latrines ver achter bij de oorspronkelijke doelstellingen.

Knapen reageert hier tijdens zijn bezoek op: “Ontwikkelingssamenwerking is weerbarstig. Je kunt niet volstaan met het neerzetten van waterpunten en latrines en dan drie jaar later zeggen dat het niet heeft gewerkt. Het moet gepaard gaan met gedragsverandering en die verandering gaat heel diep. Ik heb vandaag een school bezocht waar kinderen leren dat ze hun handen moeten wassen na het toiletbezoek en voor het eten. Wij vinden

dat in Nederland heel erg gewoon. Maar als je het hier op school leert en er thuis vervolgens niet wordt geoefend, verandert er niets. De meest betrokkenen in het dorp moeten er in een eerder stadium bij betrokken worden. Je moet hen meekrijgen en hen ervan bewust van maken dat een cultuuromslag nodig is. Ik denk dat we daar wat scherper op moeten zijn. Maar overigens ben ik helemaal niet zo somber hierover, het zal stap voor stap beter gaan, het heeft tijd nodig.”

## Waterplatform Nederland-Benin

Knapen ondertekende tijdens zijn bezoek een intentieverklaring met de minister van water en energie uit Benin, Jonas Aliou Gbian, voor de samenwerking op drinkwater en sanitatie. Met deze intentieverklaring werd het Benins-Nederlandse waterplatform een feit. Voor water en sanitatie in Benin is de komende vier jaar gemiddeld 15 miljoen euro per jaar beschikbaar gesteld. Knapen: “We gaan de komende tijd gebruiken om plannen te maken voor de mogelijke dingen die we hier kunnen gaan doen. Daarbij zal een sterke nadruk liggen op gebruik maken van lokale capaciteit. Maar ook kijken we naar mogelijke inzet van Nederlandse expertise. Daarbij zijn verschillende vormen mogelijk, zoals het afgeven van garanties, zodat het risico voor deelnemende private partijen minder groot is. De verdeling van de in te zetten gelden, zo heb ik afgesproken met de Tweede Kamer, zal 50 procent deltabeheer en integraal waterbeheer en 50 procent drinkwater/sanitatie zijn. Dat is geen wet van meden en perzen, per land kan dat anders uitpakken.”

**Staatssecretaris Knapen tekent de intentieverklaring. Rechts van hem de minister van energie en water van Benin: Jonas Aliou Gbian.**



Nederland richt zich op meerdere thema's met haar nieuwe waterprogramma. De nadruk komt te liggen op efficiënt waterbeheer, met name in de landbouw, verbeterd stroomgebiedbeheer en veilige delta's, toegang tot veilig drinkwater en sanitatie en werken aan goed bestuur. Per thema zijn focuslanden gekozen. In elf van de 15 partnerlanden van Nederland worden waterprogramma's geformuleerd of uitgevoerd: Bangladesh, Indonesië, de Palestijnse gebieden, Jemen (zodra het daar weer rustig is), Mozambique, Ghana, Kenia, Mali, Zuid-Sudan, Rwanda én Benin.

Een belangrijk deel van de gereserveerde gelden zullen besteed worden in samenwerking met kennisinstellingen en de (semi-) private sector. Via deze zogeheten PPP-faciliteit wordt de komende vijf jaar 150 miljoen euro beschikbaar gesteld voor waterprojecten in elf ontwikkelingslanden. Daarbij komt de bijdrage die van deelnemende partijen wordt gevraagd, van dezelfde omvang.

**Mariken Stolk en Johannes Odé**

**Foto's: Johannes Odé**

*In het volgende nummer van H<sub>2</sub>O volgt een reportage over werkzaamheden die met steun van Nederland zijn uitgevoerd in een Benins dorp en het effect daarvan. Daarnaast meer over de plannen die de Nederlandse watersector heeft om Benin te ondersteunen.*